

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Elatist

Elatist

Saksamaa

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Elatise maksmise kohustus võib olla

lastel oma vanemate vastu;

vanematel oma laste vastu;

ühel abikaasal teise vastu;

lastelastel (või lastelastelastel) oma vanavanemate (või vanavanavanemate) vastu;

vanavanematel (või vanavanavanematel) oma lastelaste (või lastelastelaste) vastu;

abielus mitteoleval vanemal teise vanema vastu, kui see vanem hoolitseb ühise lapse eest;

ühel registreeritud partneril teise registreeritud partneri vastu.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Lapse vanusega seotud piirangud puuduvad: elatist tuleb maksta seni, kuni laps ülalpidamist vajab, tingimusel et see vajadus ei ole tekkinud lapse enda süül. Samas eeldatakse, et niipea, kui laps lõpetab elukutse omandamise, hakkab ta end ise ülal pidama. Ülalpidamist käsitlevates Saksamaa õigusaktides antakse alaealistele lastele üldiselt eelis üldhariduse omandamise lõpetanud täisealiste laste ees. Ülalpidamiskohustuslase suhtes kehtestatud nõuded on rangemad ning alaealistel on üldjuhul eelis täisealiste laste ees.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Selleks et ülalpidamiskohustust tunnustataks, peab elatist saama õigustatud isik tavaliselt pöörduma kohtu, noorsooameti (*Jugendamt*) või notari poole, et saada täitedokument (*vollstreckungsfähiger Titel*), mis võimaldab raha sundkorras sisse nõuda.

Kui nõue vaidlustatakse, tuleb asja menetleda kohtus, kuid nõude täitmise kohustust on võimalik tunnustada ka notari juures või noorsooametis.

Noorsooameti volitused on notari volitustega võrreldes piiratumad: see amet võib registreerida kohustuse maksta elatist kuni 21aastasele lapsele või siis ema või isa nõude, mis tuleneb lapse sünnist.

Elatisnõudeid käsitlevad vaidlused on perekonnaasjad, mida menetleb perekonnakohtus (*Familiengericht*). Menetlusi reguleeritakse perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit – FamFG*) ning tsiviilkohtumenetluse seadustikuga (*Zivilprozessordnung – ZPO*).

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Tsiviilseadustiku (*Bürgerliches Gesetzbuch – BGB*) paragrahvi 1629 lõike 1 kohaselt esindavad vanemad last ühiselt. Üks vanem võib esindada last üksi, kui tal on lapse ainuhooldusõigus või kui tal on tsiviilseadustiku paragrahvi 1628 alusel üksi otsustamise õigus. Kehtib üldreegel, et vanemad esitavad lapse nimel nõude oma lapse seaduslike esindajatena. Kuid tsiviilseadustiku paragrahvi 1629 lõike 2 esimese lause kohaselt ei ole isal ja emal lubatud last esindada juhul, kui tsiviilseadustiku paragrahvi 1795 kohaselt on eestkostjal keelatud esindada last huvide konflikti tõttu. Muu hulgas hõlmab see kohtuvaidlusi lapse ja lapsevanema abikaasa vahel. Sellisel juhul tuleb lapse esindajaks määrata n-ö lisahooldaja (*Ergänzungspfleger*), kes esitab nõude lapse nimel. Üldreeglit tehakse erand elatisnõuete korral. Tsiviilseadustiku paragrahvi 1629 lõike 2 teises lauses on sätestatud, et kui vanematel on lapse ühine hooldusõigus, võib last hooldav vanem esitada lapse elatisnõude teise vanema vastu. Tsiviilseadustiku paragrahvi 1629 lõike 3 kohaselt kohaldatakse seda sätet erinevalt selliste juhtumite puhul, kus lapsevanemad on omavahel veel abielus või registreeritud partnerluses, kuid elavad lahus, või kui on pooleli nende lahutus-/lahuselumenetlus. Sel juhul on vanemal õigus esitada lapse elatisnõude teise vanema vastu ainult enda nimel. Selle eesmärk on vältida olukorda, kus lapsest saaks menetlusosaline vanematevahelises lahutus-/lahuselumenetluses.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Ülalpidamisasju on pädevad menetlema perekonnakohtud (*Familiengerichte*), mis on esimese astme kohtute (*Amtsgerichte*) osakonnad. Kohtute geograafiline pädevus tehakse kindlaks perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse paragrahvi 232 alusel.

Kui lahutusmenetlus on pooleli, on geograafiline pädevus üldjuhul sellel kohtul, kes menetleb või menetles lahutusasja esimeses astmes. Muudel juhtudel määratakse geograafiline pädevus sageli kindlaks kostja hariliku viibimiskoha järgi. Olukord on teistsugune selliste menetluste puhul, mis käsitlevad elatise maksmist alaealisele või alaealisena koheldavale lapsele. Sel juhul on pädev lapse hariliku viibimiskoha järgne kohus või lapse esindamise õigusega vanema hariliku viibimiskoha järgne kohus. Seda põhimõtet ei kohaldata siiski juhul, kui lapse või vanema harilik viibimiskoht ei ole Saksamaal.

Laps, kes soovib esitada elatisnõude mõlema vanema vastu, võib pöörduda sellesse kohtusse, mis on pädev menetlema ühe vanema vastu esitatud nõuet.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Põhimõtteliselt peab ülalpidamisasjades pooli kohtus esindama advokaat. Advokaadi abi kasutamine ei ole kohustuslik juhul, kui taotletakse ajutist meedet (*einstweilige Anordnung*). Samuti ei pea lapsel olema advokaati, kui teda abistab ja esindab elatisnõude esitamisel noorsooamet.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Elatisnõude menetlemisel kohtus tuleb tasuda kulud, mille saab jagada lõivudeks (*Gebühren*) ja kaasnevateks kuludeks (*Auslagen*). Nende kulude suurus sõltub nõude suurusest, menetluse käigust ja konkreetse juhtumi asjaoludest.

Kulud tasub esmajärjekorras see pool, kellelt kohus oma otsusega kohtukulud välja mõistab. Põhimõtteliselt on selleks kaotanud pool.

Hagejatel, kes oma isikliku või majandusliku olukorra tõttu ei suuda kulusid tasuda või kes suudavad need kulud tasuda vaid osaliselt või osamaksetena, on õigus taotleda menetlusabi (*Verfahrenskostenhilfe*) elatisnõude kohtuliku menetlemisega kaasnevate kulude katteks. Eelduseks on, et kavandatud hagi või kaitsevaided pakub mõistlikke eduväljavaateid ega ole põhjendamatu. Hageja sissetulekust ja varast olenevalt antakse menetlusabi kohtukulude ja menetlusosalise enda advokaadiga seotud kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, mitte aga vastaspoole advokaadiga seotud kulude katmiseks kohtuasja kaotamise korral.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Elatist tuleb maksta korrapäraselt. Makse suurus sõltub ülalpidamist saama õigustatud isiku nõutest ja vajadustest ning ülalpidamiskohustuslase maksevõimest. Liidumaade kõrgeimad üldkohtud (*Oberlandesgerichte*) on selles küsimuses välja töötanud tabelid ja suunised, mis aitavad kindlaks määrata elatismakseks arvestatavate summade üldsuurust. Lapsele makstava elatise suuruse arvutamiseks kasutatakse tavaliselt nn Düsseldorfis tabelit. Kui kohtuotsuste tegemisel aluseks olnud tegelik olukord muutub, võib neid otsuseid kas ülalpidamist saama õigustatud isiku või ülalpidamiskohustuslase taotluse alusel muuta. Alaealisele lapsele makstava elatise summa võib vastavalt tsiviilseadustiku paragrahvi 1612a lõike 1 esimesele lausele siduda ka indeksiga ja nõuda selle sisse protsendina parasjagu kehtiva miinimumelatise summast. Miinimumelatis on kindlaks määratud tsiviilseadustiku paragrahvi 1612a lõike 1 teise ja kolmanda lause alusel ning suureneb kolmes astmes vastavalt lapse vanusele. Kui kohtuotsusega on ette nähtud indeksiga seotud elatismakse, ei tule seda otsust muuta, kui laps jõuab järgmisesse vanuserühma.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Põhimõtteliselt tuleb elatist maksta igal kuul ette ülalpidamist saama õigustatud isikule või kui isik on alaealine, siis teda hooldavale vanemale või muule isikule, kellel on muul alusel õigus makset saada.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kindlaksmääratud elatisnõude saab täitmisele pöörata sundtäitmise teel (*Zwangsvollstreckung*). Elatisnõude sundtäitmine toimub tavanormide alusel.

Kuid ülalpidamiskohustuslasele kehtestatud kohustuse täitmist aitab tagada ka asjaolu, et kohustuse täitmata jätmise korral võidakse määrata kriminaalkaristus.

Isikule, kes jätab ülalpidamiskohustuse täitmata, võib määrata kuni kolmeaastase vangistuse või rahaträhi. Kui tuleb määrata vabadusekaotuslik karistus, võib kohus selle asendada tingimisi karistusega ja näha ette, et süüdimõistetu isik peab oma ülalpidamiskohustuse täitma. Kohus tühistab tingimisi karistuse määramise otsuse, kui süüdimõistetu isik paneb toime raske õigusrikkumise või rikub õigust korduvalt, mistõttu on alust arvata, et ta võib toime panna täiendavaid kuritegusid ja eelkõige jätta täitmata ülalpidamiskohustuse. Esmakordsete õigusrikkumiste puhul võib prokurör aga süüdistuse esitamisest esialgu loobuda või kohus võib kriminaalmenetluse ajutiselt peatada, tingimusel et süüdistatavat kohustatakse täitma ülalpidamiskohustus ettenähtud summas.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Kohtutäitur (*Gerichtsvollzieher*) võib arestida (*Pfändung*) vallasvara (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 808 lõige 1). Vara arestimise piirangud on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvides 811–812. Seadustiku paragrahvis 811 loetletud esemeid arestida ei saa. Seda sätet ei kohaldata esemete suhtes, mis on soetatud omandireservatsiooniga (*Eigentumsvorbehalt*), nagu on ette nähtud seadustiku paragrahvi 811 lõikes 2. Seadustiku paragrahvide 811a ja 811b kohaselt on lubatud paragrahvi 811 alusel arestimisele mittekuuluvad väärtesemed asendada väiksema väärtusega esemetega, millel on sama otstarve.

Ülalpidamiskohustuslase elukoha võib ilma tema nõusolekuta läbi otsida ainult kohtuniku antud läbiotsimismääruse alusel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 758a). Sissenõutavate summade arestimist korraldab kohus, kes vastutab täitemenetluse elluviimise eest.

Töötasu arestimise suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 850 ja sellele järgnevates paragrahvides sätestatud piiranguid. See, kui suur osa ülalpidamiskohustuslase töötasust arestimisele ei kuulu, ei olene mitte ainult ülalpidamiskohustuslase sissetuleku suuruselt, vaid ka sellest, kui mitmel isikul on seaduslik õigus saada temalt elatist. Arvutuste hõlbustamiseks on koostatud arestimisele kuuluva töötasu piirsummasid sisaldav tabel, mis on lisatud seadustikku paragrahvi 850c lisana ja mida kasutatakse arestimisele kuuluva töötasu piirsummade kindlaksmääramiseks. See tabel vaadatakse kindlate ajavahemike tagant korrapäraselt läbi ning vajaduse korral piirsummasid kohandatakse.

Kui makse sissenõudmine toimub elatisnõude alusel või sellise nõude alusel, mis tuleneb tahtlikust süülisest tegevusest (*unerlaubte Handlung*), on tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvidega 850d ja 850f antud täitemenetlust korraldavale kohtule õigus määrata ülalpidamist saama õigustatud isiku taotluse alusel kindlaks teistsuguse arestimisele kuuluva töötasu piirsumma. Samamoodi võib ülalpidamiskohustuslane tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 850f lõike 1 alusel taotleda teistsuguse piirsumma määramist, kui tal on isiklikud erivajadused.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 850k kohaselt võimaldab arestimisvastane kaitse mõnel ülalpidamiskohustuslase pangakontol sisse seada spetsiaalse konto. Sellist kontot nimetatakse mitteaarestitavaks kontoks ehk Pkontoks (*Pfändungsschutzkonto* või *P-Konto*). Selle eesmärk on tagada ülalpidamiskohustuslasele ja tema ülalpeetavatele mõistlik elatustase. Esialgu on P-kontol automaatselt tagatud arestimisele mittekuuluv põhisumma, mis praegu on 1178,95 eurot kalendrikuu kohta. Seda summat võib teatavatel tingimustel suurendada, näiteks juhul kui ülalpidamiskohustuslasel on veel muid ülalpidamiskohustusi. Üksikasjalikumalt teavet arestimisele mittekuuluvate summade kohta leiab siit:

<http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/Zwangsvollstreckung/Pfaendungsschutz/Pfaendungsschutzkonto.html>. Lisaks on arestimise eest kaitstud lapsetoetused ja teatavad sotsiaaltoetused. Seda laadi kaitse saamiseks piisab sellest, kui ülalpidamiskohustuslane esitab pangale tõendid.

Erandjuhtudel (näiteks kui ülalpidamiskohustuslasel on haigusest tulenevad erivajadused) võib täitemenetlust korraldaval kohus arestimisele mittekuuluvat põhisummat üksiku juhtumipõhiselt kohandada.

Elatisnõuete puhul kehtib tavapärane kolmeaastane aegumistähtaeg (tsiviilseadustiku paragrahv 195), mis algab selle aasta lõpus, mil nõue tekkis ja mil ülalpidamist saama õigustatud isik on sellest teadlikuks saanud (tsiviilseadustiku paragrahvi 199 lõige 1). 30-aastane aegumistähtaeg kehtib ainult tasumata kindlaksmääratud elatise suhtes (tsiviilseadustiku paragrahvi 197 lõike 1 punkt 3): tähtaeg hakkab kulgema siduva kohtulahendi või täitedokumendi tegemise kuupäevast või vastavalt dokumentides sätestatule (tsiviilseadustiku paragrahvi 201 lõige 1).

Elatisnõude aegumistähtaega võib peatada. Peatamine tähendab, et peatamise aega aegumistähtaega hulka ei arvata (tsiviilseadustiku paragrahv 209). See puudutab lapse ülalpidamise kohustust kuni lapse 21aastaseks saamiseni (tsiviilseadustiku paragrahvi 207 lõike 1 teise lause punkti 2 alapunkt a).

Kohtuliku täitemenetluse algatamise või selle taotlemise korral hakkab kolmeaastane aegumistähtaeg uuesti kulgema (tsiviilseadustiku paragrahvi 212 lõike 1 punkt 2). Sellega välditakse tulevaste kindlaksmääratud elatisnõuete aegumist.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Elatise määramise otsus on rahalise nõude aluseks olev tavapärane täitedokument (*Vollstreckungstitel*), s.t põhimõtteliselt peab ülalpidamist saama õigustatud isik järgima tavapäraseid täitmisele pööramise eeskirju ja nõude ise sisse nõudma.

Samas võib summa sissenõudmisel olla abiks noorsooamet, kui ta abistab last vastavalt tsiviilseadustiku paragrahvile 1712. Noorsooamet võib abistada last lapse ainuhooldusõigust omava vanema taotluse alusel või kui vanematel on ühine hooldusõigus, siis last hooldava vanema taotluse alusel.

Sellist juhtumit tuleb eristada juhtumitest, kus ülalpidamist saama õigustatud isik saab teatavat liiki sotsiaaltoetusi, mis rahuldavad vajadusi, mis tuleks tegelikult rahuldada elatismaksetest. Kui selliste sotsiaaltoetuste saajal on ülalpidamiskohustuslase vastu rahuldamata elatisnõue, antakse see elatisnõue üldjuhul üle pädevale riigiasutusele, kes võib seejärel esitada elatisnõude enda nimel.

Teatavatel juhtudel (kui last kasvatab üksikvanem ja teine vanem ei tee mingeid rahalisi makseid) võib makseid piiratud ajavahemiku jooksul teha ka elatisabi seaduse (*Unterhaltsvorschussgesetz – UVG*) alusel. Sellistel juhtudel esitab elatisnõude elatisabiamet (*Unterhaltsvorschusskasse*), kellele on elatisnõude esitamise õigus üle läinud.

Kui ülalpidamiskohustuslane elatist ei maksa ning õigustatud isikule tuleb maksta sotsiaalabi (*Sozialhilfe*) (eeldusel, et on täidetud muud sotsiaalabi saamise tingimused), läheb elatisnõude esitamise õigus üle sotsiaalabi andjale (nagu eespool nimetatud elatisabi korral) ning sotsiaalabi andja saab selle nõude

täitmisele pöörata. Töötotsija baastoetuse (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*) maksmise korral läheb nõude esitamise õigus üle ainult juhul, kui makse tegija esitab ülalpidamiskohustuslasele kirjaliku teatise.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Küsimusele nr 12 antud vastuses osutatud elatisabi seaduse kohased maksed, sotsiaalabimaksud ja töötotsija baastoetus on kindlaksmääratud suurusega sotsiaaltoetused ega kujuta endast elatismakseid selle mõiste otseses tähenduses. Pädev riigiasutus maksab need summad otse taotlejale. Nende maksmine ei sõltu sellest, kas elatisnõuet on võimalik täitmisele pöörata või mitte. Riigiasutused, kellele elatisnõue on üle läinud, võivad nõude täitmisele pöörata enda nimel.

Erinevalt elatisabi seaduse kohastest maksetest ning sotsiaalabimaksetest ja töötotsija baastoetusest ei teki noorsooameti poolt nõuetega seoses antud abi tulemusel eraldi õigust saada pädevalt riigiasutusest makseid. Sellisel juhul piirdub riigiasutuse roll sellega, et ta aitab ülalpidamist saama õigustatud isikul elatisnõuet esitada ja elatissummat sisse nõuda.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik soovib pöörata elatisnõude täitmisele välisriigis elava ülalpidamiskohustuslase vastu, võib ta paluda abi Bonnis asuvalt föderaalset justiitsametilt (*Bundesamt für Justiz*). Saksamaa Liitvabariik on määranud föderaalset justiitsameti piiriüleste ülalpidamisasjade menetlemisel keskasutuseks.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

ELi ülalpidamiskohustuste määruse artikli 55, elatist käsitlevat Haagi 2007. aasta konventsiooni artikli 9 või ÜRO 1956. aasta konventsiooni artikli 2 lõigete 1 ja 2 kohased taotlused peab Saksamaal elav ülalpidamist saama õigustatud isik esitama taotluse saanud liikmesriigi keskasutusele Bonnis asuva föderaalset justiitsameti kaudu. Lisateavet leiab siit: https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/AU/AU_node.html.

Keskasutuse kontaktandmed:

Bundesamt für Justiz

Referat II 4

53094 Bonn

Deutschland

E-post: auslandsunterhalt@bfj.bund.de

Tel: +49(0)228 99410 6434

Faks: +49(0)228 99410 5202

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Välisriigis elavad ülalpidamist saama õigustatud isikud võivad vastavalt ELi ülalpidamiskohustuste määruse artiklile 55, elatist käsitlevat Haagi 2007. aasta konventsiooni artiklile 9 või ÜRO 1956. aasta konventsiooni artikli 2 lõigetele 1 ja 2 esitada taotluse oma elukohariigi keskasutusele.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Need taotlused tuleb esitada elukohariigi keskasutuse kaudu. Sealt edastatakse need Saksamaa Liitvabariigi keskasutusele (vt vastus küsimusele nr 14.2).

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ei ole asjakohane

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Ülalpidamisasjadega seotud lõivud tuleb tasuda üldjuhul ette. Ülalpidamiskohustuste määrusega hõlmatud valdkonnas antakse menetlusabi vastavalt määruse artiklitele 44–47. Teatavatel juhtudel lõivude eelneva tasumise kohustus ei kehti, eelkõige siis, kui antakse menetlusabi.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Saksamaa on andnud oma keskasutusele – föderaalsete justiitsametile (*Bundesamt für Justiz*) – vajalikud volitused, et tagada artiklis 51 kirjeldatud meetmete tõhusus.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 29/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.